

Diskusija

Medicinos psichologas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje: vadovų ir specialistų požiūris

Diskusijos moderatorės:

Laura Digrytė, Aušra Norė, Raimonda Petrolienė

Klinikinių ir sveikatos psichologų konferencija - 2019

Biršonas

Apklausų parengimas

Poreikis: giliau suprasti medicinos psichologų veiklos aktualijas.

Apklausos organizacinė grupė:
Laura Digrytė, Aušra Norė,
Raimonda Petrolienė, Ingrida
Pilkionienė, Aistė Pranckevičienė,
Ieva Salialionė, Justina
Slavinskienė, Edita Žilienė.

Apklausų organizavimas

Atlikimo laikas: 2019 m. nuo
balandžio iki birželio mėn.

Vadovams anketos buvo siunčiamos
interaktyviu pdf formatu įstaigų
internetinėse svetainėse nurodytais el.
pašto adresais.

Medicinos psichologams elektroninė
apklausų forma buvo siunčiama per
sveikatos priežiūros įstaigų el. paštus,
viešinant per LPS narius, Facebook
svetainę ir sniego gniūžtės principu
prašant šiuo kvietimu pasidalinti per
asmeninius kontaktus.

Apklausų rezultatų analizė

Gautos ir išanalizuotos:

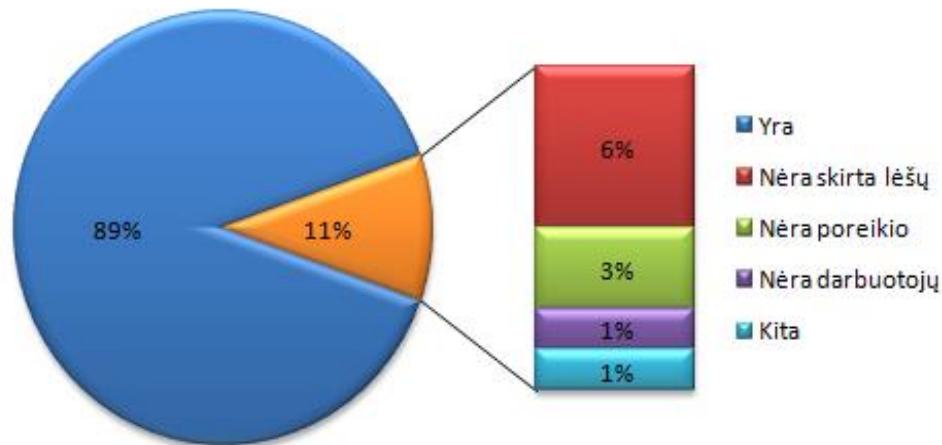
- **74** asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų anketos;
- **159** medicinos psichologų anketos.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (1)

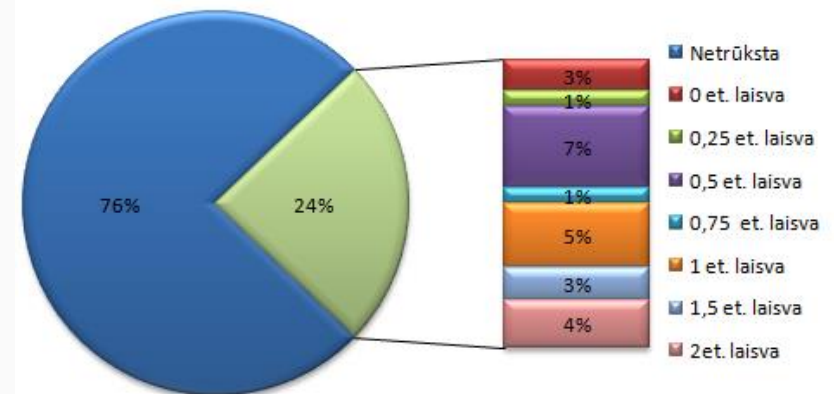
11% vadovų teigė neturintys įstaigoje dirbančio medicinos psichologo. Įvardintos kitos priežastys: į šeimos gydytojo komandą psichologas nėra įtrauktas.

24% vadovų išreiškė medicinos psichologo trūkumą. Įvardinti įdarbinimo sunkumai: kvalifikacijos, kompetencijų ar patirties stoka, finansų trūkumas, pačių specialistų keliami reikalavimai, įstaigų periferijoje nepatrauklumas, kalbos barjeras.

Medicinos psichologų poreikis įstaigose (dirba/nedirba).

Medicinos psichologų poreikis įstaigose (trūksta/netrūksta).

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (2)

- **Beveik 85 proc. apklaustų vadovų buvo patenkinti psichologo teikiamų paslaugų įvairove.**
Likusiųjų nepasitenkinimo šaltiniai:
 - rajonuose trūksta psichologų darbui su šeimomis, priklausomybėmis, darbui ankstyvojoje reabilitacijoje;
 - didmiesčiuose stebima psichologų profesinių žinių stoka: nepakankami testavimo ir IQ vertinimo įgūdžiai, neuropsichologijos žinių trūkumas.
- **Didžioji dalis (92,4 proc.) įstaigų vadovų buvo patenkinti psichologų teikiamų paslaugų kokybe.**
Įvardinti kokybės užtikrinimo sunkumai:
 - pradėjus dirbti psichologams reikalingas papildomas apmokymas darbo vietoje, psichologai nėra paruošti vertinti IQ ir įstaiga turi mokėti už psichologo kursus;
 - kartais psichologai nesuteikia pagalbos patys, bet nukreipia pacientus “pagal gyvenamąją vietą”, kas sunkina pagalbos prieinamumą.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (3)

Psichologo teikiamos paslaugos	Psichologo teikiamų paslaugų pasiskirstymas bendrai	Didmiesčiuose	Rajone ir mažesniuose miesteliuose
Psichologinės intervencijos	95,5%	95,8%	95,2%
Psichologinis įvertinimas	90,9%	95,8%	88,1%
Švietimas	69,7%	66,7%	71,4%
Sveikatos stiprinimas	43,9%	50,0%	40,5%
Ligų prevencija	45,5%	58,3%	38,1%

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (4)

Paslaugų gavėjų grupė		Paslaugas teikiančių įstaigų dalis bendrai	Didmiesčiuose	Rajone ir mažesniuose miesteliuose
Turintiems psichikos ir elgesio sutrikimų	Suaugusieji	77,3%	83,3%	73,8%
	Vaikai	65,2%	54,2%	71,4%
Sergantiems onkologinėmis ligomis	Suaugusieji	47,0%	25,0%	59,5%
	Vaikai	16,7%	12,5%	19,1%
Sergantiems neurologinėmis ligomis	Suaugusieji	54,5%	50,0%	57,1%
	Vaikai	30,3%	29,2%	31,1%
Sergantiems kardiologinėmis ligomis	Suaugusieji	37,9%	29,2%	42,9%
	Vaikai	13,6%	8,3%	16,7%
Sergantiems endokrinologinėmis ligomis	Suaugusieji	33,3%	25,0%	38,1%
	Vaikai	16,7%	12,5%	19,0%
Akušerijos-ginekologijos skyrių pacientams	Suaugusieji	28,8%	20,8%	33,3%
	Vaikai	10,6%	8,3%	11,9%
Kitiems asmenims, turintiems psichologinių sunkumų	Suaugusieji	63,8%	70,8%	59,5%
	Vaikai	33,3%	41,7%	28,6%
Kita	Suaugusieji	17,6%	33,3%	11,9%
	Vaikai	13,6%	20,8%	9,5%

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (5)

- Psichologų aprūpinimas reikiamomis darbo priemonėmis nėra pakankamas:
 - trečdalis psichologų tiek didmiesčiuose, tiek rajone dalinasi su kolegomis darbo kabinetu ir kompiuteriu, o didmiesčiuose – ir testais.

Darbo priemonės	Bendrai		Miestas		Rajonas ir mažesni miesteliai	
	asmeninės	dalinasi su kolegomis	asmeninės	dalinasi su kolegomis	asmeninės	dalinasi su kolegomis
Kabinetas	78,8%	28,8%	83,3%	33,3%	76,2%	26,2%
Testai	72,7%	21,2%	62,5%	33,3%	78,2%	14,3%
Protokolai	78,8%	12,1%	79,2%	12,5%	78,6%	11,9%
Diktofonas	10,6%	9,1%	12,5%	12,5%	9,5%	7,1%
Chronomentras	28,8%	13,6%	33,3%	8,3%	26,2%	16,7%
Kompiuteris	72,7%	31,8%	75,0%	29,2%	71,4%	33,3%
Spausdintuvas	57,5%	43,9%	58,3%	50,0%	57,1%	40,5%
Žaislai	45,5%	24,2%	29,2%	37,5%	54,8%	16,7%

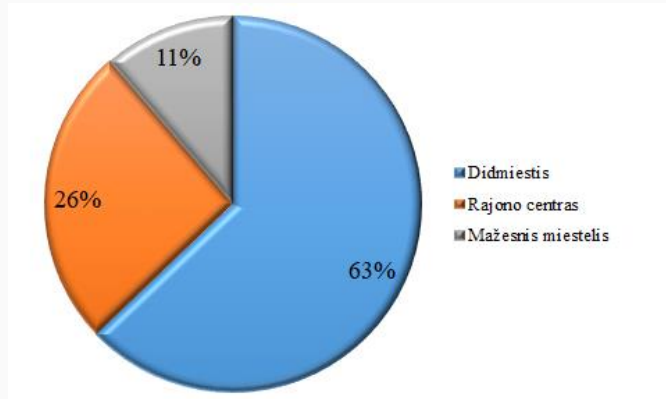
Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų apklausos rezultatai (6)

- Dauguma įstaigų pajėgia suteikti konsultacijų kabinetą (95,5%), darbo stalą (98,5%) ir kėdes (98,5%) individualiam psichologo darbui, tačiau:
 - daugiau nei pusėje įstaigų yra nepakankama garso izoliacija, neužtikrinamas duomenų saugumas suteikiant rakinamą spintą, nepakankamai pasirūpinama, kad būtų užtikrinamos sąlygos grupiniams susitikimams ir vaikams.

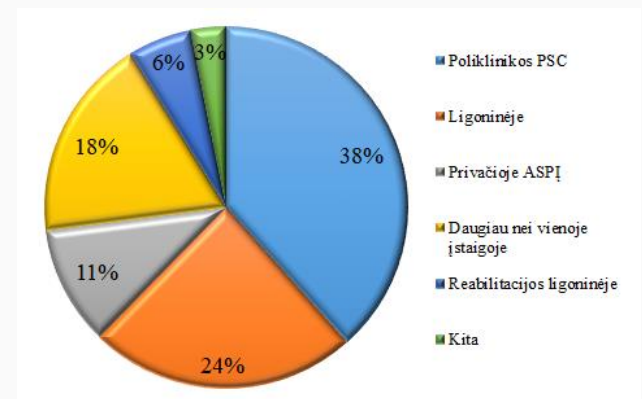
Būtinios darbo sąlygos	Bendrai	Didmiesčiai	Rajonas ir mažesni miesteliai
Individualioms veikloms			
Kabinetas	95,5%	95,8%	95,2%
Stalas	98,5%	95,8%	100%
Biuro kėdė	97,0%	91,7%	100%
Paciento kėdė	98,5%	95,8%	100%
Pakojis	19,7%	25,0%	16,7%
Rakinama spinta	56,1%	54,2%	57,1%
Garso izoliacija	43,9%	50,0%	40,5%
Grupinėms veikloms			
Grupių kambarys	60,6%	75,0%	52,4%
Garso izoliacija	42,4%	54,2%	35,7%
Kėdės	47,0%	62,5%	38,1%
Relaksacijos krėslai	39,4%	37,5%	40,5%
Garso, vaizdo grotuvas	45,5%	45,8%	45,2%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (1)

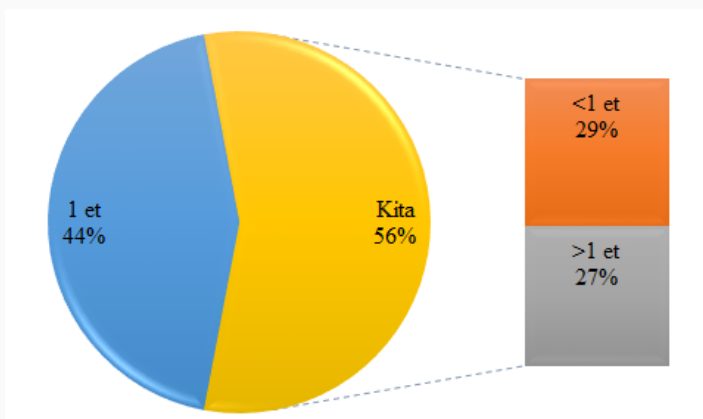
MP pasiskirstymas pagal įstaigos vietą

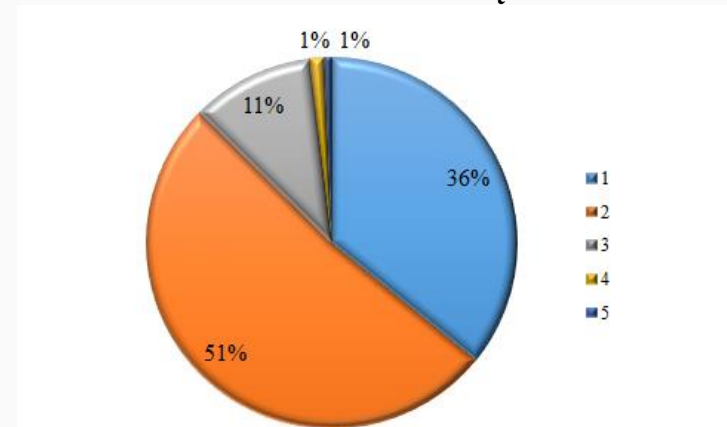
MP pasiskirstymas pagal įstaigos tipą

Etatinis krūvis, kuriuo dirba MP

Vieno MP darbuočių skaičius

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (2)

MP užimtumo darbe palyginimas pagal darbo krūvį

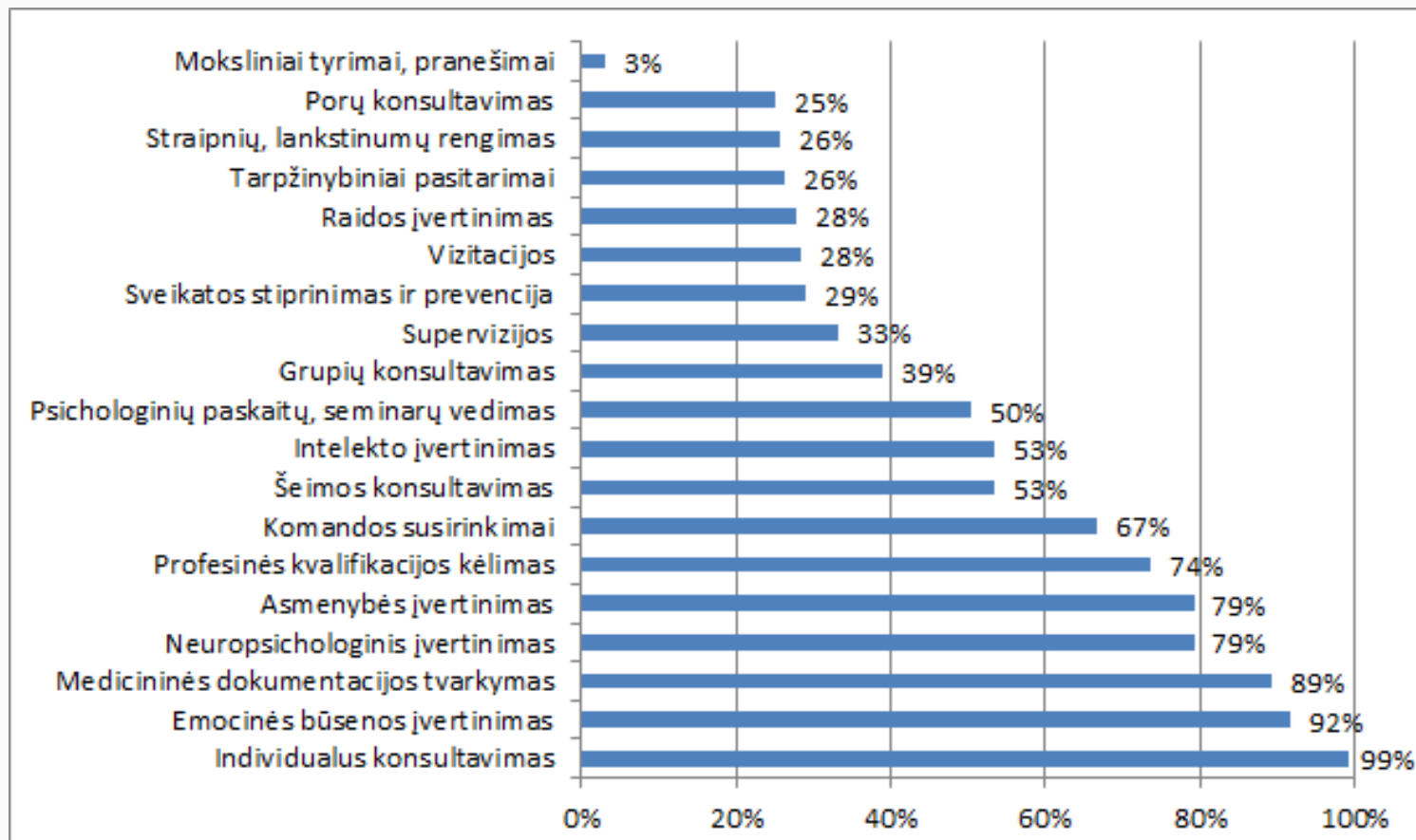
Užimtumas darbe	Dirba < 1 et.	Dirba 1 et.	Dirba > 1 et.
Mažas užimtumas	8,7%	4,3%	0,0%
Optimalus užimtumas	41,3%	32,9%	37,2%
Didelis užimtumas	37,0%	37,1%	39,5%
Pernelyg didelis užimtumas	13,0%	25,7%	23,3%

MP užimtumo darbe palyginimas pagal įstaigą, kurioje dirba

Užimtumas darbe	Privati asm. sv. pr. įstaiga	Reabilitacijos ligoninė	Ligoninė	Poliklinikos PSC	Kita	Dirba keliose įstaigose
Mažas užimtumas	11,8%	0,0%	5,3%	3,3%	0,0%	3,4%
Optimalus užimtumas	35,3%	55,6%	42,1%	29,5%	80,0%	31,0%
Didelis užimtumas	47,1%	33,3%	26,3%	39,3%	0,0%	51,7%
Pernelyg didelis užimtumas	5,9%	11,1%	26,3%	27,9%	20,0%	13,8%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (3)

Veiklos, kurias MP atlieka darbo metu

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (4)

Sunkumai MP darbe

Sunkumai darbe	Bendrai	Privati asm. sv. pr. įstaiga	Reabilitacijos ligoninė	Ligoninė	Poliklinikos PSC	Kita	Dirba keliose įstaigose
Darbo krūvis	26,4%	11,8%	11,1%	31,6%	31,1%	40,0%	20,7%
Instrumentų trūkumas	19,5%	35,3%	11,1%	15,8%	18,0%	60,0%	13,8%
Laiko paskirstymas	15,1%	5,9%	11,1%	10,5%	21,3%	20,0%	13,8%
Pacientų pobūdis	13,8%	5,9%	11,1%	15,8%	13,1%	0,0%	20,7%
Atlyginimas	13,2%	0,0%	22,2%	21,1%	11,5%	0,0%	13,8%
Kolegų požiūris	11,9%	17,6%	0,0%	18,4%	13,1%	0,0%	3,4%
Vadovybės požiūris	11,3%	11,8%	11,1%	7,9%	9,8%	0,0%	20,7%
Kvalifikacijos kėlimas	10,7%	11,8%	33,3%	7,9%	9,8%	20,0%	6,9%
Darbo sąlygos	9,4%	11,8%	11,1%	5,3%	8,2%	40,0%	10,3%
Nepatiria sunkumų	7,5%	5,9%	0,0%	7,9%	6,6%	0,0%	13,8%
Emocinis krūvis	3,8%	11,8%	11,1%	0,0%	3,3%	0,0%	3,4%
Profesinio darbo stoka	1,3%	0,0%	11,1%	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Daug ir įvairūs	1,3%	5,9%	0,0%	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Teisės aktų, normų stoka	1,3%	5,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,4%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (5)

MP kompetencijų vertinimas (1)

Medicinos psichologo kompetencija	Jaučiuosi turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi iš dalies turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi neturintis šių kompetencijų
Medicinos psichologas turi žinoti medicinos statistikos, sveikatos draudimo ir sveikatos teisės pagrindus, dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus.	32%	59%	12%
Medicinos psichologas turi mokėti naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis.	93%	7%	0%
Medicinos psichologas turi išmanyti mokslo įrodymais grįstos psichologijos praktikos principus, metodinių rekomendacijų ir gairių taikymą praktikoje;	79%	21%	0%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (6)

MP kompetencijų vertinimas (2)

Medicinos psichologo kompetencija	Jaučiuosi turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi iš dalies turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi neturintis šių kompetencijų
Medicinos psichologas turi išmanyti teorinį medicinos psichologo profesinės veiklos pagrindimą:			
asmenybės, psichologinės raidos ir psichopatologijos teorines paradigmas;	86%	14%	0%
psichikos ir elgesio sutrikimus ir jų teorines paradigmas;	84%	16%	0%
neuropsichologinius psichikos veiklos ir sutrikimų ypatumus;	48%	46%	6%
bendravimo, tarpasmeninių santykių, psichosocialinės adaptacijos ypatumus;	89%	10%	1%
sveikatos priežiūros įstaigos personalo ir paciento bendravimo ypatumus;	88%	11%	1%
psichologinio įvertinimo principus bei metodus ir jų taikymą;	80%	20%	1%
psichoterapijos paradigmas, technikas ir psichologinio poveikio priemones bei jų taikymą gydant psichikos ir somatinius sutrikimus, konsultuojant pacientus, vykdant prevenciją ir reabilitaciją;	55%	44%	1%
psichologinius sveikatos ir ligų ypatumus, sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos principus;	65%	33%	2%
psichologinių krizių ir traumų psichologijos, suicidologijos principus.	80%	20%	0%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (7)

MP kompetencijų vertinimas (3)

Medicinos psichologo kompetencija	Jaučiuosi turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi iš dalies turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi neturintis šių kompetencijų
Medicinos psichologas turi gebėti:			
bendrauti su įvairaus amžiaus pacientais ir jų artimaisiais;	91%	9%	0%
organizuoti ir planuoti savo veiklą, veikti savarankiškai, bendrauti ir dirbti komandoje, spręsti problemas ir priimti sprendimus pagal savo kompetenciją;	96%	4%	0%
nustatyti psichologinės intervencijos poreikį;	85%	14%	1%
atlikti psichologinį įvertinimą;	84%	16%	0%
atpažinti psichikos ir elgesio sutrikimus;	80%	20%	0%
atpažinti paciento savižudišką elgesį, įvertinti savižudybės riziką ir suteikti reikiamą pagalbą;	81%	19%	0%

Medicinos psichologų apklausos rezultatai (8)

MP kompetencijų vertinimas (4)

Medicinos psichologo kompetencija	Jaučiuosi turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi iš dalies turintis reikiamas kompetencijas	Jaučiuosi neturintis šių kompetencijų
Medicinos psichologas turi gebėti:			
pasirinkti ir taikyti pacientams, turintiems įvairių psichikos ir elgesio sutrikimų, negalią, priklausantiems skirtingoms sociokultūrinėms grupėms, ir (ar) jų artimiesiems tinkamas psichologines intervencijas: individualias ir grupines psichologines konsultacijas, psichologinio poveikio priemones ir psichoterapijos technikas;	52%	47%	1%
įvertinti psichologinių intervencijų veiksmingumą;	54%	43%	3%
mokyti pacientus atpažinti ligos paūmėjimą, valdyti ligą, motyvuoti tinkamai vartoti vaistus, laikytis gydymo rekomendacijų ir stiprinti sveikatą;	67%	32%	1%
savarankiškai ir kartu su kitais sveikatos priežiūros specialistais rengti ir taikyti sveikatos stiprinimo priemones asmeniui, grupei ar bendruomenei;	55%	41%	4%
savarankiškai ir kartu su kitais sveikatos priežiūros specialistais rengti ir taikyti ligų bei psichologinių problemų prevencijos priemones asmeniui, grupei ar bendruomenei;	55%	41%	4%
spręsti profesinės veiklos etines dilemas.	64%	35%	1%

Diskusija

- Didelė pacientų problemų įvairovė - specifinių žinių ar kvalifikacijų stoka
- Psichologinio įvertinimo poreikis - neišplitusi gera psichologinio įvertinimo samprata
- Psichologų pageidavimai/reikalavimai - psichologų darbo specifika
- Aukšta paslaugų kokybė - minimalios darbui reikalingos sąlygos
- Medicinos psichologo pagalbos poreikis vaikams - investicijos į papildomas priemones ir spec. sąlygas